

Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky

Témy rigorózných prác 2020/2021

1. Technické pamiatky na Slovensku a ich využitie v technickom vzdelávaní na primárnom stupni školy

Rigorózna práca má teoreticko-empirický charakter. Cieľom práce je vymedziť teoretické východiská danej problematiky so zreteľom na primárne vzdelávanie. V empirickej časti práce je výskum zameraný na mapovanie technických pamiatok na Slovensku, ale aj zisťovanie, ako sa vymedzená problematika uplatňuje vo vzdelávaní na primárnom stupni školy. Cieľom je vypracovať návrh implementácie vybraných technických objektov a pamiatok a experimentálne ho overiť v edukačnej praxi.

2. Technické vzdelávanie na primárnom stupni základnej školy

Hlavným cieľom rigorózneho výskumu je empirický výskum zameraný na analýzu súčasného stavu, na hľadanie príčin, definovanie indikátorov a na zisťovanie faktorov, ktoré pozitívne vplyvajú na rozvoj technického myslenia, technickej tvorivosti, rozvoj zručnosti a na pozitívny vzťah žiakov k technickému vzdelávaniu na primárnom stupni školy. Pre splnenie cieľa bude slúžiť analýza, komparácia a interpretácia zistení, získaných kvalitatívnymi a kvantitatívnymi výskumnými procedúrami, ale aj možnosť využitia akčného výskumu v škole.

3. Problematika frazeológie v primárnom vzdelávaní

Práca bude zameraná na využívanie frazeologických jednotiek v edukačnom procese na prvom stupni základnej školy. Výskumná časť obsahne analýzu koncepcie učebných textov v učebniciach slovenského jazyka využívajúcich frazeologické jednotky a zistenie názorov učiteľov na funkčnú prácu s nimi. Aplikačná časť práce bude obsahovať súbor vlastných námetov a textov.

4. Suprasegmentálne javy v rozvíjaní komunikatívnych kompetencií

Práca bude vychádzať z teoretických koncepcií predmetu slovenský jazyk s cieľom analýzy prozodických vlastností v rečovom prejave učiteľa a žiaka. Výskumná časť bude zameraná na potenciál rozvíjania komunikatívnych kompetencií z pohľadu pedagogického pôsobenia učiteľa. Výstupom analýzy bude zostavenie didaktického programu zameraného na nácvik suprasegmentálnych javov.

5. Interakcia a komunikácia v systéme Flandersovho indexu direktivity a jej motivačné aspekty

Práca bude vychádzať z analýzy komunikácie a interakcie v primárnom vzdelávaní v kontexte komunikačnej koncepcie výučby materinského jazyka. Aplikačná časť bude zameraná na implementáciu komunikačných aktivít zameraných na nácvik pozorného počúvania a rozvíjania verbálneho prejavu žiaka. Cieľom výskumnej časti práce je spracovať, zostaviť a analyzovať didaktický program, ktorý bude realizovaný v mestských a vidieckych školách v konkrétnom ročníku primárneho vzdelávania. Výskum bude realizovaný prostredníctvom Flandersovho pozorovacieho systému v modifikovanej podobe. Cieľom je zistiť úroveň komunikácie a interakcie v triede, učiteľov direktívny alebo nedirektívny štýl výučby a proporciu učiteľovej reči počas vyučovacieho procesu.

6. Tradičné ľudové remeslá vybraného regiónu v kontexte primárneho vzdelávania

Cieľom práce je vymedziť a objasniť teoretické východiská problematiky materiálnej ľudovej kultúry so zameraním na tradičné ľudové remeslá vybraného regiónu a analyzovať ich využitie v edukačnom procese v primárnom vzdelávaní. Cieľom empirickej časti práce je zistiť úroveň a kvalitu pripravenosti (vedomosti, postoje, zručnosti) učiteľov a žiakov primárneho vzdelávania v oblasti tradičných ľudových remesiel. Výskumné nástroje: dotazníky, pozorovanie, interview, metóda analýzy.

7. Rozvíjanie environmentálnej gramotnosti žiakov v kontexte primárneho vzdelávania

Cieľom práce je vymedziť a objasniť teoretické východiská environmentálnej výchovy a environmentálnej gramotnosti a analyzovať možnosti a stratégie jej rozvíjania (možnosti rozvoja vedomostí, postojov a zručností žiakov) so zreteľom na primárne vzdelávanie. Cieľom empirickej časti práce je zmapovať aktuálnu situáciu a stav súčasného environmentálneho vzdelávania na 1. stupni základných škôl, navrhnúť možnosti rozvíjania kompetencií žiakov v tejto oblasti a experimentálne ich overiť v edukačnej praxi.

8. Komparácia implementácie prvkov regionálnej výchovy do primárneho vzdelávania na Slovensku a vo vybranom štáte EÚ

Rigorózna práca má teoreticko-empirický charakter. Cieľom práce je vymedziť teoretické východiská problematiky regionálnej výchovy so zreteľom na primárne vzdelávanie. V empirickej časti je cieľom práce zmapovať a porovnať situáciu na vybraných základných školách z hľadiska implementácie prvkov regionálnej výchovy do edukačného procesu na Slovensku a vo vybranom štáte EÚ.

9. Predstavy detí o obehu vody v prírode

Práca má empirický charakter. Ide o kvalitatívny výskum, ktorý zachytáva detské naivné predstavy o obehú vody v prírode. Cieľom práce je aj priniesť námety na diagnostikovanie detských naivných predstáv učiteľom na hodinách prírodovedy.

10. Otázky na hodinách prírodovedy

Kladenie otázok na hodinách prírodovedy sa zdá byť jednoduchou témou. Učitelia však otázky klásť nevedia. Práca má empirický charakter, je kvalitatívny a zachytáva činnosť vybranej skupiny učiteľov na hodinách prírodovedy. Základný výskumný nástroj je pozorovanie a následná podrobná analýza hodín prírodovedy.

11. Detské portfólio ako diagnostický nástroj učiteľa

Práca bude mať teoreticko-empirický charakter. Súčasťou práce učiteľa primárnej školy je i hľadanie vhodných nástrojov, ktoré by mu mohli pomôcť v procese diagnostikovania. V práci bude predstavené a analyzované detské portfólio ako jedna z možností aktívneho diagnostikovania na hodinách prírodovedy (alebo matematiky). Súčasťou bude návrh úloh vhodných na implementáciu do vyučovania prírodovedy (alebo matematiky) vo vybranom ročníku ZŠ.

12. Informačná výchova na 1. stupni základnej školy

Rigorózna práca sa bude zaoberať uplatňovaním informačnej výchovy v primárnom vzdelávaní a konceptom informačnej gramotnosti. V teoretickej časti bude autor/autorka analyzovať domácu a zahraničnú literatúru o informačnej gramotnosti. Podrobne charakterizuje koncept informačnej gramotnosti a porovná uplatňovanie informačnej výchovy v zahraničí s uplatňovaním na Slovensku. V empirickej časti autor/autorka prostredníctvom dotazníkovej metódy zistí akým spôsobom je na Slovensku vo vybranom kraji realizovaná informačná výchova.

13. Uplatňovanie Hejného metódy na primárnom stupni vzdelávania

Auto/autorka rigoróznejšej práce podrobne charakterizuje Hejného metódu a rozdiely medzi vyučovaním matematiky tradičným spôsobom a vyučovaním matematiky Hejného metódou. V praktickej časti rigoróznejšej práce autor/autorka na základe pozorovania a interview s učiteľmi/učiteľkami primárneho vzdelávania zistí či a ako sú uplatňované pravidlá a zásady Hejného metódy aj na iných predmetoch v primárnom vzdelávaní. Na základe zistení autor/autorka zostaví vlastné odporúčania pre prax.

14. Uplatňovanie bádateľského prístupu na hodinách pracovného vyučovania

Auto/autorka rigoróznejšej práce na základe domácej i zahraničnej literatúry podrobne charakterizuje bádateľský prístup vo vyučovaní pracovného vyučovania. Charakterizuje na základe štúdia základných kurikulárnych dokumentov ciele, metódy a obsah predmetu pracovné vyučovanie. V praktickej časti rigoróznejšej práce autor/autorka na základe pozorovania a dotazníkovej metódy overí uplatňovanie bádateľského prístupu na hodinách pracovného vyučovania. Na základe zistení autor/autorka zostaví vlastné odporúčania pre prax a navrhne vlastné aktivity v súlade s obsahovými a výkonovými štandardmi pre pracovné vyučovanie v primárnom vzdelávaní.

15. Rozvíjanie digitálnej gramotnosti v predmete ... (matematika) v ... ročníku v základnej škole

Práca bude teoreticko-praktická. Od autora sa očakáva, že navrhne konkrétne možnosti, ako rozvíjať digitálnu gramotnosť u žiakov v rámci ním zvoleného predmetu. Návrhy následne overí v praxi.

16. Efektivita vyučovania informatickej výchovy v primárnom vzdelávaní

Práca bude mať výskumný charakter. V teoretickej časti bude vychádzať zo základných pedagogických dokumentov platných na Slovensku, ktoré bude komparovať so zahraničím. Výskumná časť bude zameraná na aktuálny stav vyučovania informatickej výchovy (dotazníková metóda, interview, pozorovanie) a na základe výsledkov navrhne konkrétne možnosti, ako zvýšiť kvalitu jej vyučovania.

17. Mediálna výchova a jej poslanie v primárnom vzdelávaní

RP bude orientovaná v teoretickej časti na problematiku pôsobenia masmédií na osobnosť žiaka mladšieho školského veku a reálny stav vyučovania mediálnej výchovy v primárnom vzdelávaní. Výskumná časť bude orientovaná na zistenie realizácie mediálnej výchovy v súčasnosti (výskumné metódy: interview, pozorovanie, možný dotazník). Na základe výsledkov výskumu sa v práci budeme zameriavať na dôležitosť mediálnej výchovy v primárnom vzdelávaní a navrhujeme konkrétne možnosti zefektívnenia jej realizácie na 1. stupni ZŠ.

18. Čítankové literárne texty a čitateľský záujem v primárnom vzdelávaní

Práca bude zameraná na analýzu čítankových literárnych textov vo vybranom ročníku ZŠ a analýzu čitateľských záujmov žiakov – čitateľov. Bude skúmať pozíciu školskej literárnej výchovy a školských literárnych textov v procese formovania záujmu žiakov o literatúru. Výskumným nástrojom bude okrem obsahovej analýzy textov aj pološtruktúrované interview.

19. Téma hendikepu v literatúre pre deti a mládež po roku 1989 v primárnom vzdelávaní

Práca sa bude orientovať na analýzu a interpretáciu zvolených literárnych textov s dôrazom na tému hendikepu a ich využitie v primárnom vzdelávaní. Výskumná časť práce bude obsahovať analýzu určeného obdobia a jednotlivých textov a aplikačná časť súbor vlastných námetov v podobe pracovného zošita, ktorý bude obsahovať úlohy vhodné na literárnu výchovu v primárnom vzdelávaní a bude využívať skúmané texty. Doplnujúcim prieskumným nástrojom bude aj pološtruktúrované interview, ktoré bude zamerané na skúmanie vzťahu žiakov k predstavovanému typu literatúry.

20. Problematika inkluzívneho vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia na 1. stupni základnej školy

Rigorózna práca sa bude zaoberať problematikou súčasného inkluzívneho vzdelávania žiakov 1. stupňa pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia. Má teoreticko-empirický charakter, jej cieľom je analyzovať súčasné základné pojmy a kategórie relevantné k téme práce. Empirická časť práce bude na základe výskumu konkrétne identifikovať súčasný stav inkluzívneho vzdelávania v slovenských základných školách.

21. Význam a formy spolupráce školy a rodiny na začiatku školskej dochádzky dieťaťa

Hlavným cieľom rigorózneho práce je analyzovať podmienky efektívnej spolupráce a charakterizovať formy kooperácie rodiny a školy. Cieľom empirickej časti je zistiť názory rodičov a učiteľov na možnosti a význam spolupráce učiteľov s rodičmi dieťaťa, v intenciách ich efektívnej sociálnej a výchovno-vzdelávacej kontinuity.

22. Implementácia prvkov pedagogiky Márie Montessori v prvom ročníku základnej školy

Za pomoci prvkov pedagogiky M. Montessori zvyšovať záujem žiakov o nové poznatky z vybraného predmetu. Autor práce sa zameria na vybraný pedagogický materiál a prácu s ním. Nie je vylúčené, aby autor navrhol vlastnú pomôcku a overil ju v praxi. Práca má teoreticko-empirický charakter.

23. Aplikácia multikultúrnej výchovy do edukačného procesu v primárnom vzdelávaní

Rigorózna práca je zameraná na riešenia otázok prierezovej tematiky. V teoretickej i empirickej rovine sa autor zaoberá riešením a aplikáciou multikultúrnej výchovy v primárnom vzdelávaní. Autor si vyberie konkrétny ročník a vybranú tému aplikuje do rôznych predmetov v danom ročníku 1. st. základnej školy.

24. Vzdelávanie rómskych žiakov cez kultúrne povedomie v primárnom vzdelávaní

Práca je zameraná na rómskych žiakov z málo podnetného prostredia. Po zapracovaní kultúrnych prvkov do edukačného procesu zvyšovať školskú úspešnosť u žiakov. Rigorózna práca má teoreticko-empirický charakter.

25. Dramatizačné techniky v medzipredmetových súvislostiach uplatniteľné na 1. stupni ZŠ

Práca charakterizuje dramatizáciu, dramatizačné techniky a ich možné didaktické presahy a uplatnenie vo výchovno-vzdelávacom procese na 1. stupni ZŠ. Analyzuje oblasť dramatizačných techník pri ktorých je možné využívať inšpiračné momenty z viacerých umeleckých oblastiach. Praktickú časť tvorí kvalitatívny výskum využívajúci metódy analýzy,

hlbkového interview a focusových skupín, ktoré sú zamerané na konkrétne využívanie prvkov dramatizácie v edukačnom procese.

26. Súčasná maliarska tvorba ako zdroj inšpirácie pre plošné výtvarné techniky uplatniteľné na 1. stupni ZŠ

Práca charakterizuje súčasnú maliarsku tvorbu a jej možné uplatnenie a didaktické postupy vo vyučovaní výtvarnej výchovy na 1. stupni ZŠ. Analyzuje oblasť plošných výtvarných techník pri ktorých je možné využívať inšpiračné momenty moderného maliarstva. Praktickú časť tvorí kvalitatívny výskum využívajúci metódy analýzy, hlbkového interview a focusových skupín, ktoré sú zamerané na konkrétne využívanie prvkov moderného maliarstva v edukačnom procese.

27. Komparatívna analýza vzdelávacích programov v zahraničí so zreteľom na výchovu prostredníctvom ľudovej kultúry (na príkladoch vzdelávacích programov v Srbsku, Čiernej Hore, Macedónsku, Chorvátsku, Ukrajine)

Práca analyzuje systém vzdelávania v konkrétnej krajine so zreteľom na uplatňovanie prvkov ľudovej kultúry v edukačnom procese. Podrobne skúma jednotlivé vyučovacie predmety spolu s ich medzipredmetovými súvislosťami a presahmi. Praktickú časť tvorí kvalitatívny výskum využívajúci metódy analýzy, hlbkového interview a focusových skupín, ktoré sú zamerané na konkrétne využívanie prvkov ľudovej kultúry v edukačnom procese.

28. Efektivita vyučovacieho procesu telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní.

Rigorózna práca sa zaoberá zisťovaním a hodnotením efektivity vyučovacieho procesu telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní. Jedná sa prierezový výskum na viacerých školách, ktorého cieľom je odhaliť a riešiť chyby učiteľa pri výučbe TŠV. Jedná sa o organizačné i metodické pochybenia. Vzájomne porovnať viaceré namerané výsledky. Problematiku konfrontovať so štátnym vzdelávacím programom.

Na zisťovanie použijeme metódu pozorovania, chronometráž, komparácia. Matematicko – štatistickými metódami a logickými postupmi sa vyhodnotia získané empirické údaje z prierezového výskumu.